

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 673/2017-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. novembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Kukučkom, Farská 34, Nitra, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 311/2014 z 30. júna 2016, rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9 Co 406/2013 z 23. januára 2014 a rozsudkom Okresného súdu Nitra sp. zn. 14 C 416/2012 z 9. júla 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. novembra 2016 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len

„sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Kukučkom, Farská 34, Nitra, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 311/2014 z 30. júna 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 406/2013 z 23. januára 2014 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 14 C 416/2012 z 9. júla 2013 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 14 C 416/2012 v procesnom postavení žalobcu, v ktorom sa žalobou doručenou okresnému súdu 21. decembra 2012 proti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] domáhal určenia, že dohoda o zrušení podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam a o vzájomnom vypořádání z 1. decembra 2006 uzavretá na notárskom úrade [REDAKOVANÉ] vo forme notárskej zápisnice č. N 365/2006, NZ 49686/2006, NCRIS 49446/2006 (ďalej aj „notárska zápisnica z 1. decembra 2006“ alebo aj „dohoda o zrušení podielového spoluvlastníctva“), na základe ktorej bol vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností povolený Správou katastra v Nitre 29. decembra 2006 pod č. V 7485/2006, je neplatná.

Okresný súd napadnutým rozsudkom žalobu sťažovateľa zamietol. Na základe odvolania bolo rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdené napadnutým rozsudkom krajského súdu ako vecne správne. Najvyšší súd dovolanie proti rozsudku krajského súdu odmietol ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovateľ a [REDAKOVANÉ] boli podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností nachádzajúcich sa v obci [REDAKOVANÉ] a zapísaných na listoch

vlastníctva č. 462 a č. 451 v rozsahu každý v 1/2. Predmetom notárskej zápisnice z 1. decembra 2006, ktorú uzatvorili sťažovateľ a [REDAKOVANÉ], bola dohoda o zrušení podielového spoluvlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam a o vzájomnom vyporiadaní. Keďže sťažovateľ dlhodobo nežije na území Slovenskej republiky, na podpísanie notárskej zápisnice z 1. decembra 2006 splnomocnil [REDAKOVANÉ].

Sťažovateľ zdôrazňuje:

„Notárska zápisnica vo svojom obsahu nasimulovala vôľu účastníkov vyporiadať podielové spoluvlastníctvo tak, ako je v nej uvedené, a to aj napriek tomu, že skutočná vôľa oboch účastníkov bola iná. Skutočná dohoda bola taká, aby každý účastník dosiahol rovnaké právne postavenie z titulu zrušeného podielového spoluvlastníctva tzn. nehnuteľnosti mali byť rozdelené na polovicu rovnakým dielom pre každého podielového spoluvlastníka. Notárska zápisnica iba simulovala formalizovanú dohodu účastníkov, pričom podstata okolností podmieňujúcich rozpor písomnej a ústnej dohody o vyporiadaní podielového spoluvlastníctva spočívala v súdnom konaní vedenom na Okresnom súde Nitra pod č. k. 7 C 82/2002. V rámci tohto konania si tretia osoba nárokovala vlastníctvo k pozemkom o výmere 4 ha 9839 m², ktoré boli súčasťou pôvodnej parcely číslo 1566 zapísanej na [REDAKOVANÉ]. V čase vypracovania notárskej zápisnice ešte nebolo meritórne rozhodnuté v tejto veci (č. k. 7 C 82/2002), a preto nebolo ani právne možné realizovať akékoľvek budúce dohody podielových spoluvlastníkov ohľadom uplatnených sporných nárokov tretej osoby. Po právoplatnom rozhodnutí súdu v konaní č. k. 7 C 82/2002 ohľadne nároku tretej osoby (žaloba prídelcu bola zamietnutá), sťažovateľ v snahe zavíšiť a definitívne urovnať situáciu ohľadne vzájomného vyporiadania, dohodol s pánom [REDAKOVANÉ] riešenie, ktorého výsledkom bolo vyhotovenie zmluvy o bezplatnom prevode vlastníckeho práva novovytvorenej parcely o výmere 2 ha 5000 m² na sťažovateľa. Pani [REDAKOVANÉ] už predmetnú zmluvu nepodpísala, keďže zomrela. Jej právnou nástupkyňou sa stala [REDAKOVANÉ]... a pán [REDAKOVANÉ]. Dedičia odmietli pripravenú darovaciu zmluvu podpísať a dohoda pôvodných podielových spoluvlastníkov o reálnej delbe pozemkov v pomere 1/2 ku 1/2 zostala nenaplnená. Podiel dedičov po zomr. [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] tak zostal väčší o 25000 m² t. j. 2,5 ha.“

Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu považuje sťažovateľ za nezrozumiteľné, neutržateľné a svojvoľné. Podľa jeho názoru najvyšší súd nevysvetlil dôvody svojho rozhodnutia a ku skutkovým zisteniam dospel bez toho, aby vykonal akékoľvek dokazovanie.

Krajský súd podľa sťažovateľa nesprávne posúdil skutočnosti týkajúce sa tzv. „ďalšej právnej zmeny“ na predmetných nehnuteľnostiach dotknutých notárskou zápisnicou z 1. decembra 2006. V konkrétnostiach sťažovateľ namieta záver krajského súdu, podľa ktorého na podklade prípadného súdneho rozhodnutia o neplatnosti právneho úkonu dotknutého ďalšou právnou zmenou nemôže byť zapísané vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, keďže rozhodnutie súdu nebude môcť byť záväzné pre osoby, ktorých by sa táto zmena týkala, keďže „*obaja pôvodní účastníci zmluvy – dohody už nežijú...*“. Navyše právnou zmenou podľa sťažovateľa nemôže byť právna udalosť, teda smrť [REDAKOVANÉ], ktorá je skutočnou vôľou neovplyvniteľná.

Z uvedeného podľa sťažovateľa vyplýva, že záver všeobecných súdov konajúcich v jeho veci, podľa ktorého nemá o určenie neplatnosti právneho úkonu naliehavý právny záujem, je nesprávny. Zastáva názor, že osvedčil naliehavý právny záujem o určovací žalobu, keďže „*na určení absolútnej neplatnosti právneho úkonu je naliehavý právny záujem prezumovaný z dôvodu, že z nulitého právneho úkonu nie je možné vyvodzovať akékoľvek právo. Je preto potrebné právne vzťahy usporiadať a právnu neistotu odstrániť, a to aj prostredníctvom žaloby o určenie neplatnosti právneho úkonu.*“.

Najvyšší súd ako súd dovolací si podľa názoru sťažovateľa osvojil „*nesprávne právne posúdenie veci a nezistil riadne skutkový stav*“, čím porušil právo na presvedčivé súdne rozhodnutie a zasiahol do jeho základného práva na spravodlivé súdne konanie.

Sťažovateľ zdôrazňuje, že boli splnené podmienky na nariadenie pojednávania vo veci prejednávania odvolania proti rozhodnutiu prvostupňového súdu, keďže si to vyžadoval dôležitý verejný záujem. Krajský súd tak konal v rozpore s § 214 ods. 1 písm. d) OSP a porušil jeho právo na spravodlivý proces zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základného práva zaručeného čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu, napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, citované rozhodnutia okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu zruší a vec vráti okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň si uplatňuje úhradu trov konania, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K namietanému porušeniu práv zaručených čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu

Rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založené na princípe subsidiarity. Vzhľadom na princíp subsidiarity ústavný súd môže konať a rozhodovať o namietanom porušení práv sťažovateľov a vecne sa zaoberať ich sťažnosťami iba vtedy, ak sa nemôžu domáhať ochrany svojich práv v konaniach pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť (a aj sa domáhal) využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ mohol proti napadnutému rozsudku okresného súdu podať odvolanie (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu práv zaručených čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

Pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti ústavný súd najprv posudzoval, či táto časť sťažnosti nie je podaná oneskorene. Vychádzal pritom zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú v zásade až po rozhodnutí o dovolaní (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09). V takýchto prípadoch sa lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní považuje za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti posudzovanej veci zjavne vylučujú (m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010). K takýmto okolnostiam patria predovšetkým také, pri ktorých sťažovateľ v zmysle platnej právnej úpravy zjavne nedisponuje oprávnením podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu orgánu verejnej moci, ktorým podľa jeho tvrdenia mali byť porušené jeho základné práva alebo slobody, t. j. ak je dovolanie v konkrétnom prípade neprípustné. V takýchto prípadoch lehota podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde začne plynúť odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktoré predchádzalo podaniu neprípustného dovolania (IV. ÚS 553/2012).

V posudzovanom prípade bolo podané dovolanie, pričom jeho podanie nebolo zjavne neprípustné, a preto ústavný súd vychádzal z toho, že nemôže túto časť sťažnosti považovať za podanú oneskorene.

Sťažovateľ považuje napadnutý rozsudok krajského súdu za nepreskúmateľný a ústavne neudržateľný a v konkrétnosti namieta správnosť krajským súdom vyslovených záverov týkajúcich sa tzv. „ďalšej právnej zmeny“ na predmetných nehnuteľnostiach dotknutých notárskou zápisnicou z 1. decembra 2006, a tým aj správnosť záveru o neexistencii naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti právneho úkonu. Okrem uvedeného napáda aj postup krajského súdu, ktorý v konaní o odvolaní proti napadnutému

rozsudku okresného súdu nenariadil pojednávanie, a to aj napriek tomu, že podľa sťažovateľa bol na to daný zákonný dôvod, a to existencia dôležitého verejného záujmu.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Ústavný súd si pri výklade práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 36 ods. 1 listiny) osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadná odlišnosť (m. m. IV. ÚS 195/07), čo umožňuje posudzovať ich namietané porušenie spoločne.

V rámci predbežného prerokovania sťažnosti sa ústavný súd sústredil na posúdenie, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú. Ústavný súd vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci (v danom prípade krajského súdu) nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že vo vzťahu ku všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd opakovane vo svojej judikatúre zdôrazňuje (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou a dohovorom najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom

poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala, a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02).

Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 234/2014).

Vo vzťahu k sťažovateľom namietanej nesprávnosti záveru krajského súdu o tom, že naliehavý právny záujem na určení neplatnosti právneho úkonu nebol daný, ústavný súd považuje za potrebné poukázať na relevantnú časť napadnutého rozsudku krajského súdu, v ktorej sa predovšetkým uvádza:

„Podľa § 80 písm. c) OSP návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Návrhom v zmysle tohto zákonného ustanovenia možno uplatniť pozitívne alebo negatívne určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je. Navrhovateľa zaťažuje dôkazné bremeno spočívajúce v povinnosti preukázať, že na určení právneho vzťahu alebo práva, v čase rozhodovania súdu má naliehavý právny záujem. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Pre navrhovateľa to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení, čo je jednou z podmienok na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritórne vyhovieť. Nepreukázaná existencia naliehavého právneho záujmu v čase rozhodovania súdu vedie k zamietnutiu určovacího návrhu.

Naliehavý právny záujem sa teda viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím

petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu; záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu predpokladá teda posúdenie, či podaná určovací žaloba je procesné prípustným nástrojom ochrany jeho práva a či snád' spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 112/2004).

Naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení treba skúmať predovšetkým so zreteľom na cieľ sledovaný podaním žaloby a konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia. Ak žalobca neosvedčí svoj naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie žaloby (rozsudok NS SR 3 Cdo 300/2008).

Podľa § 34 ods. 2 zák. č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a zápise vlastníckych a iných práv ak súd rozhodol o neplatnosti právneho úkonu alebo neplatnosti dobrovoľnej dražby, okresný úrad vyznačí stav pred týmto právnym úkonom alebo pred dobrovoľnou dražbou; to platí aj vtedy, ak právo k nehnuteľnosti bolo dotknuté ďalšou právnou zmenou a ak je rozhodnutie súdu záväzné pre osoby, ktorých sa táto právna zmena týka.

Odvolačný súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že súd prvého stupňa sa správne zaoberal tým, či je na požadovanom určení daný naliehavý právny záujem a urobil aj správny záver, že žalobca v danom prípade na požadovanom určení, teda určení neplatnosti Dohody o zrušení podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam a o vzájomnom vypořádání, uzavretej dňa 01. 12. 2006 naliehavý právny záujem nemá. V danom prípade po zapísaní zmien v katastri nehnuteľností na základe predmetnej zmluvy - dohody došlo v katastri nehnuteľností k ďalším zmenám. Z [REDAKOVANÉ] kat. úz. [REDAKOVANÉ] vyplýva, že ako spoluvlastníci predmetných nehnuteľností sú t. č. vedení žalobca v 1/2 a žalovaná v 1. rade v 1/2, pričom sa podielovou spoluvlastníčkou predmetných nehnuteľností stala na základe dedičského rozhodnutia sp. zn. 29 D 88/11-12, Dnot. 61/11. Z [REDAKOVANÉ] kat. úz. [REDAKOVANÉ] vyplýva, že ako spoluvlastníci predmetných nehnuteľností sú t. č. vedení žalobca v 1/2 a žalovaná v 1. rade v 1/4, pričom sa podielovou spoluvlastníčkou predmetných nehnuteľností stala na základe dedičského rozhodnutia sp. zn. 29 D 88/11-12, Dnot. 61/11 a žalovaná v 2. rade v 1/4, pričom sa podielovou spoluvlastníčkou predmetných

nehnutelností stala na základe dedičského rozhodnutia sp. zn. 5 D/24/12, Dnot 166/12. Počnúc dňom 15. 10. 2008 ustanovenie § 34 ods. 2 Katastrálneho zákona umožňuje zapísať do katastra nehnuteľností aj súdne rozhodnutie o neplatnosti právneho úkonu dotknuté ďalšou právnou zmenou, avšak len za podmienky, že rozhodnutie súdu bude záväzné pre osoby, ktorých sa táto právna zmena týka. Z uvedeného potom vyplýva, že pokiaľ by bolo žalobe žalobcu vyhovené, rozsudok by nebolo možné zapísať v katastri nehnuteľností, pretože obaja pôvodní účastníci zmluvy - dohody už nežijú, teda ďalšia zmena by sa nemohla dotknúť všetkých účastníkov konania. Z uvedených dôvodov sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že žalobca na požadovanom určení nemá naliehavý právny záujem a z tohto dôvodu napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 OSP ako vecne správne potvrdil, pričom však dodáva, že vzhľadom k tomuto záveru súdu prvého stupňa už nebolo potrebné vo veci vykonávať ďalšie dokazovanie a rozhodnutie vecne odôvodňovať, pretože už táto skutočnosť sama osebe je dôvodom na jej zamietnutie žaloby.“

Podľa názoru ústavného súdu nemožno považovať za arbitrárny, resp. ústavne neutržateľný záver krajského súdu, podľa ktorého by rozsudok súdu o určení neplatnosti z takéhoto konania nebolo možné zapísať do katastra nehnuteľností, vzhľadom na zistenie krajského súdu (totožného so zistením okresného súdu), že práv k predmetným nehnuteľnostiam, ohľadom ktorých sa vedie konanie o neplatnosť notárskej zápisnice z 1. decembra 2006, sa dotýka ďalšia právna zmena v zmysle § 34 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „katastrálny zákon“). Naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c) OSP v okolnostiach prejednávanej veci chýbal, pričom ako taký predstavoval samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovacia žaloba nemohla obstáť a ktorý sám osebe a bez vecného preskúmania žaloby viedol k jej zamietnutiu. Ústavný súd nemá dôvod spochybňovať záver všeobecných súdov o tom, že prípadný rozsudok o neplatnosti notárskej zápisnice z 1. decembra 2006 by nebol listinou, ktorá by bola spôsobilá na zapísanie príslušného vecného práva sťažovateľa záznamom do katastra nehnuteľností vzhľadom na znenie príslušného ustanovenia katastrálneho zákona, keďže právo

k predmetným nehnuteľnostiam bolo dotknuté ďalšou právnou zmenou. V takomto prípade by vydanie sťažovateľom požadovaného rozhodnutia nevedlo a nemohlo viesť k zámeru, ktorý sťažovateľ sledoval, a teda k navráteniu stavu, ktorý predchádzal uzavretiu notárskej zápisnice z 1. decembra 2006, a teda k obnoveniu jeho spoluvlastníckeho práva. Na tomto závere nemení nič ani skutočnosť zrejmej chyby, ktorej sa krajský súd pri odôvodňovaní napadnutého rozsudku dopustil, keď uviedol, že „*obaja pôvodní účastníci zmluvy - dohody už nežijú*“. Zjavne správny je totiž následný záver krajského súdu o tom, že prípadné rozhodnutie všeobecného súdu by sa nemohlo dotknúť práv všetkých účastníkov konania, keďže [REDAKOVANÉ] ako zmluvná strana, s ktorou sťažovateľ uzatváral dohodu o zrušení podielového spoluvlastníctva, už v čase rozhodovania všeobecných súdov nežila.

Závery obsiahnuté v napadnutom rozsudku krajského súdu sú podľa názoru ústavného súdu dostatočne odôvodnené a nie sú svojvoľné či arbitrárne. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnymi závermi krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto záverov a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právne závery krajského súdu svojimi vlastnými. Vzhľadom na to ústavný súd uzavrel, že námietky sťažovateľa nesignalizujú také pochybenia krajského súdu, ktoré by umožnilo ústavnému súdu po prijatí sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu reálne dospieť k záveru, že nimi došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny či jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Námietkou nesprávnosti postupu krajského súdu, ktorý v konaní o prejednaní odvolania proti rozhodnutiu prvostupňového súdu nenariadil pojednávanie, čím mal konať v rozpore s § 214 ods. 1 písm. d) OSP, sa ústavný súd nemohol zaoberať. Pri preskúmvaní sťažovateľovho dovolania totiž zistil, že sťažovateľ v ňom námietku rozhodovania odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania neuplatnil a nedomáhal sa prípustnosti dovolania s poukázaním na § 237 ods. 1 písm. f) OSP z dôvodu, že mu tým bola odňatá možnosť konať pred odvolacím súdom, t. j. z dôvodu, že mu krajský súd znemožnil realizáciu základných procesných práv, ktoré mu patria. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého v prípade ak sťažovateľ uplatní

určitú námietku až v konaní pred ústavným súdom, hoci ju mohol predtým uplatniť v konaní pred iným orgánom verejnej moci, nemožno uznať, že splnil podmienky na vyčerpanie všetkých právnych prostriedkov nápravy v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. IV. ÚS 100/07, IV, ÚS 284/08), čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti (resp. jej časti) ako neprípustnej.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojich práv krajským súdom z dôvodu, že nenariadil v jeho veci pojednávanie, považuje za neprípustnú, keďže túto námietku prvýkrát uplatnil až v konaní pred ústavným súdom.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie základných práv zaručených čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, odmietol v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, ako aj z dôvodu neprípustnosti.

II.3 K namietanému porušeniu práv zaručených čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Sťažovateľ považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za nezrozumiteľné, neudržateľné a svojvoľné, keďže najvyšší súd podľa neho nevysvetlil dôvody svojho rozhodnutia, pričom ku skutkovým zisteniam dospel bez toho, aby vykonal akékoľvek dokazovanie.

Najvyšší súd v napadnutom uznesení, ktorým bolo dovolanie sťažovateľa proti napadnutému rozsudku krajského súdu odmietnuté, v prvom rade preskúmal prípustnosť dovolania podľa § 238 ods. 1 až 3 OSP, pričom dospel k záveru, že dovolanie v predmetnej veci nie je procesne prípustné. Vychádzajúc z dikcie druhej vety § 242 ods. 1 OSP a povinnosti prihliadať na prípadnú vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 OSP najvyšší súd preskúmal prípustnosť dovolania aj podľa označeného ustanovenia Občianskeho súdneho

poriadku. Podľa neho vada odňatia možnosti konať pred súdom mala spočívať v tom, ako všeobecné súdy posúdili otázku naliehavosti jeho právneho záujmu na ním požadovanom určení, teda v tom, ako všeobecné súdy posúdili vec po právnej stránke.

V podstatnej časti napadnutého uznesenia najvyšší súd k procesnej vade odňatia možnosti konať pred súdom v súlade s § 237 ods. 1 písm. f) OSP uviedol:

„Ustanovenie § 237 písm. f) O. s. p. ale odňatie možnosti konať pred súdom výslovne dáva do súvislosti len s faktickou činnosťou súdu (s jeho procesným postupom v konaní) a nie s jeho právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Právnym posúdením veci súdom, ktoré spočíva v aplikácii hmotnoprávneho alebo procesného predpisu na zistený skutkový stav, a ktoré je vyjadrené v rozhodnutí, sa vo všeobecnosti účastníkovi tohto konania neodníma možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. (vid' aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 112/2001 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 50/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003).

Právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je v rozhodovacej praxi senátov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky všeobecne považované (iba) za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesné prípustné dovolanie (vid' § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), zároveň je ale zhodne zastávaný názor, že (ani prípadné) nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov samo o sebe nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. (vid' napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011), lebo (ani prípadným) nesprávnym právnym posúdením veci súd neznemožňuje účastníkovi konania realizáciu žiadneho jeho procesného oprávnenia a neodníma mu možnosť pred súdom konať.

Záver odvolacieho súdu, že žalobca neosvedčil naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení práva alebo právneho vzťahu v zmysle § 80 písm. c/ O. s. p., je súčasťou myšlienkového procesu súdu pri právnom posudzovaní otázky procesnej prípustnosti žaloby podľa tohto ustanovenia a predstavuje výsledok (završenie) tohto procesu. Výklad dovolacieho súdu, podaný v predchádzajúcom odseku, opodstatňuje preto

aj v prejednávanej veci záver, že i keby bol (prípadne) nesprávny právny záver odvolacieho súdu o tom, že žalobca nemá naliehavý právny záujem na určení neplatnosti predmetného právneho úkonu, nemala by táto skutočnosť za následok procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p.“

Na základe uvedených skutočností najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný.

S prihliadnutím na citované časti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd ako dovolací súd sa v ňom zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal so zásadnou námietkou sťažovateľa, ktorou odôvodňoval prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Najvyšší súd sa s dovolacou argumentáciou sťažovateľa nestotožnil, a preto jeho dovolanie odmietol ako neprípustné. Postup najvyššieho súdu, ktorý vyústil do vydania napadnutého uznesenia, nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za taký, ktorým by došlo k popretiu podstaty, zmyslu alebo účelu vo veci sťažovateľa použitých procesno-právnych noriem. Vzhľadom na uvedené ani uznesenie najvyššieho súdu vydané v napadnutom konaní nemožno považovať za neodôvodnené či arbitrárne.

Ústavný súd zdôrazňuje, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny (obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru) nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie odvolacieho súdu príslušný procesno-právny predpis výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľa k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

Už len pre úplnosť ústavný súd poznamenáva, že v rámci preskúmania napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nemôže akceptovať námietku sťažovateľa, podľa ktorej najvyšší súd dospel ku skutkovým zisteniam bez toho, aby vykonal vo veci dokazovanie. Citovaná časť odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu tomuto záveru sťažovateľa nenasvedčuje. Napokon najvyššiemu súdu ako súdu dovolaciemu ani neprináleží prehodnocovať všeobecnými súdmi vykonané dôkazy a zisťoval tak prípadnú správnosť a úplnosť skutkového stavu prejednávanej veci, keďže mu v tom bráni § 243a ods. 2 veta druhá OSP, podľa ktorého najvyšší súd ako dovolací súd dokazovanie nevykonáva.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. novembra 2017